

31.08.2020

Asia/28

§ 504

Citylogistiikan toimenpideohjelman päivittäminen

HEL 2020-006520 T 02 08 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Reetta Vanhasen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin citylogistiikan toimenpideohjelman päivittäminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy päivitetyn Helsingin citylogistiikan toimenpideohjelman toteutettavaksi ja kehottaa ottamaan siinä mainitut toimenpiteet ja toimenpideaikataulun huomioon kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Tiivistelmä

Citylogistiikan kehittämisen tavoitteina ovat kuljetusten kustannustehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden parantaminen sekä toiminnan aiheuttamien haittojen minimoiminen. Citylogistiikan toimenpideohjelmassa on esitetty keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpiteiden toteutumisen seurantaan kehitetään mittarit ja ohjelman toteutumisesta seuraa logistiikan yhteistyöryhmä.

Toimenpiteet on jaoteltu lyhyen ja pitkän aikavälin toimenpiteisiin. Lisäksi on tunnistettu tarpeellisia toimenpiteitä, joissa kaupunki ei ole vastuutahona. Toimenpiteille on määriteltävä vastuutaho, osallistujat, aikataulu ja resurssitarve. Toimenpiteiden toteutuminen edellyttää niiden

huomioimista talouden ja toiminnan suunnittelussa samoin kuin hyvää yhteistyötä eri osapuolten kesken. Ohjelmaa on valmisteltu yhteistyössä toimijoiden kanssa. Esitetyt toimenpiteet perustuvat yrityksille tehtyyn citylogistiikkakyselyyn, asiantuntijahaastatteluiden ja kansainvälisen katsauksen tuloksiin sekä työhön osallistuneiden eri osapuolten asiantuntemukseen.

Citylogistiikan tärkeimpiä kehittämiskohteita ovat pysähtymisen helpottaminen jakelukohteissa, liikenteen välityskyvyn parantaminen pahimmissa ongelmakohteissa, maanalaisen jakelun kehittäminen edistämällä keskustan huoltotunnelin käyttöä, ympäristöystävällisten jakeluratkaisujen edistäminen, yhteistyön parantaminen alan eri toimijoiden ja viranomaisten kesken sekä informaatiojärjestelmän toteuttaminen jake-
lua helpottamaan.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin citylogistiikan toimenpideohjelman 23.3.2015 § 316. Toimenpideohjelma sisälsi 11 toimenpidettä citylogistiikan ongelmien ratkaisemiseksi. Näistä toimenpiteistä lähes kaikki on toteutettu. Osa toimenpiteistä on toteutunut markkinaehtoisesti siten, että niissä ei kaupunki ole ollut aktiivisesti mukana.

Toimenpideohjelma on päivitetty, jotta löydettäisiin toimenpiteet parantamaan citylogistiikan toimintaedellytyksiä ja edistämään kaupungin tavoitteita. Päivityksessä on huomioitu citylogistiikan yleinen kehitys kuten uudet kevytlogistiikan ratkaisut, digitalisaation ja älyliikenteen tuomat mahdollisuudet kuljetuksissa, entisestään korostuneet ympäristönäkökohdat sekä Helsingin kantakaupungin rajalliset tilat logistiikan toiminnoille.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti, että sille tuodaan syksyllä 2020 esitys keinoista lisätä keskustan huoltotunnelin käyttöä. Lisäksi lastausruutujen käyttöä seurataan digitaalisesti tavoitteena kehittää järjestelmää.

Helsingin citylogistiikan kehittämisen tärkeimmät tavoitteet

Citylogistiikan kehittämisen tärkeimmät tavoitteet ovat kuljetusten kustannustehokkuus, ympäristöystävällisyys sekä mahdollisimman pienet haittavaikutukset ympäröivän kaupunkialueen toiminnoille. Tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi ei ole toimivia mittareita. Yhdeksi toimenpiteeksi esitetään mittareiden kehittämistä citylogistiikan tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi. Tavoitteiden toteutumista seuraa myös Yhteisen Toimialaliiton koordinoima logistiikan yhteistyöryhmä.

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 mukaan kaupungissa kehitetään aktiivisesti liike-elämän logistiikan edellytyksiä. Helsingin liikkumisen kehittämissuunnitelmassa (2015) asetettujen tavoitteiden mukaan tavaliikennettä tehostetaan ja jakelun kustannuksia vähennetään yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Helsingin pysäköintipolitiikan (2014) mukaan tavara- ja jakeluliikenteelle on tärkeää saada varmuus vapaan kuormauspaikan löytymisestä. Raskaalla liikenteellä on myös erityistarpeita koskien pidempiaikaisia lepo- ja taukoajoja.

Toimenpideohjelma

Toimenpideohjelma perustuu yrityskyselyyn, asiantuntijahaastatteluiden ja kansainvälisen katsauksen tuloksiin sekä Helsingin citylogistiikan toimivuudesta saatuihin kokemuksiin. Toimenpiteet on luokiteltu lyhyen ja pitkän aikavälin toimenpiteisiin sekä toimenpiteisiin, joissa kaupunki ei ole vastuutahona.

Lyhyen ja pitkän aikavälin toimenpiteet eroavat toisistaan toteuttamisen aikajänteen sekä toteuttamiskustannusten osalta. Pitkän aikavälin toimenpiteiden toteuttaminen vaatii yleensä enemmän suunnittelua, joten niiden toteuttaminen on hitaampaa. Toimenpiteet, joissa kaupunki ei ole vastuutahona, on otettu toteuttamissuunnitelmaan mukaan, koska niiden toteutuminen on katsottu kaupungille tärkeäksi, vaikka kaupunki ei suoraan voi vaikuttaa niiden toteutumiseen.

Toimenpideohjelmassa on kuvattu toimenpiteet sekä määritelty niille vastuutaho, osallistujat, aikataulu ja resurssitarve. Vastuutaho huolehtii toimenpiteen käynnistämisestä ja etenemisestä. Osallistujat tuovat asiantuntemuksensa toimenpideprojektin käyttöön. Toimenpiteiden toteuttamisesta on esitetty aikataulu ja resurssitarpeet. Koska käytettävissä olevat resurssit vaikuttavat toimenpiteiden toteuttamismahdollisuuksiin, ne on huomioitava toiminnan ja talouden suunnittelussa, jotta toimenpiteet voivat toteutua aikataulun mukaisesti. Ohjelman aikataulut ovat lähtötietona varsinaiselle toiminnansuunnittelulle. Ohjelma on valmisteltu yhteistyössä eri vastuutahojen kanssa.

Lyhyen aikavälin toimenpiteitä ovat esimerkiksi jakeluliikenteen pysäköintitunnuksen käyttöönotto, jakeluliikenteen lastaus- ja purkupaikkojen kehittämissuunnitelman laatiminen ja nopean aikavälin kehittäminen, väärin pysäköityjen henkilöautojen valvonnan tehostaminen, toimivan jakeluliikenteen vuorovaikutuskampanjan toteuttaminen, jakeluliikenteen sujuvuuden ja toimivuuden varmistaminen sisääntuloväylillä sekä citylogistiikan yhteistoiminta/kehittämistyöryhmän perustaminen ja toimenpiteiden vaikutusten seurannan kehittäminen.

Pitkän aikavälin toimenpiteitä ovat esimerkiksi keskustan huoltotunnelin käytön tehostaminen ja maanalaisen jakelun lisääminen sekä ympäristöystävällisten jakeluratkaisujen edistäminen.

Toimenpiteitä, joissa kaupunki ei ole vastuutahona, ovat esimerkiksi jakelukuljetusten yön aikaisen jakelun laajentamismahdollisuuksien kehittäminen, keskustan huoltotunnelin saavutettavuuden kehittäminen sekä Helsingin citylogistiikan informaatiojärjestelmän toteutettavuusarviointi ja toteuttamissuunnitelman laatiminen sekä järjestelmän toteuttaminen.

Citylogistiikan ratkaisuja eri maissa

Toimenpideohjelman laatimisen tueksi ja kansainvälisen tilanteen selvälle saamiseksi tehtiin kirjallisuuskatsaus eri maissa käytössä tai kokeilussa olevista citylogistiikan kehittämiskäytännöistä. Löydetyt kehittämissuunnitelmat voi ryhmitellä seuraavasti:

- viimeisten kilometrien ratkaisut ja teknologia,
- viranomaisten ja yritysten välinen yhteistyö,
- yhteislastauskeskukset ja yhteistoimintamallit,
- infrastruktuurin tehokas käyttö ja tavaraliikenteen sääntely,
- tavaraliikenteen avoimet tietojärjestelmät sekä
- useita kehittämistoimia yhdistelevät kehittämissuunnitelmat.

Viimeisten kilometrien jakelua voidaan Helsingissä helpottaa sijoittamalla lähijakeluasema ydinkeskustaan tai sen vaikutusalueelle. Lähijakeluaseman tulee kuitenkin sijaita kiinteistössä eikä yleisellä alueella. Tämä toimenpide on toimenpideohjelmassa.

Kaupunkikeskustojen ulkopuolelle on useissa Euroopan kaupungeissa perustettu yhteislastauskeskuksia, joista jakelu ydinkeskustaan tehdään sähkökäyttöisillä ajoneuvoilla. Tällä ja muilla tavoilla toimituksia yhdistämällä on saatu jopa 60 %:n vähennyksiä jakelukuljetuksiin ja niiden aiheuttamiin päästöihin.

Infrastruktuurin tehokkaalla käytöllä ja tavaraliikenteen sääntelyllä on tavoitteena saada nykyinen kaupungin infrastruktuuri mahdollisimman tehokkaaseen käyttöön ja kohdistaa kriittisissä kohteissa jakeluliikenne optimaalisiin ajankohtiin. Esimerkkejä ovat kuormauspaikkojen lisääminen sekä jakelun salliminen kävelykaduilla vain tiettyinä aikoina.

Yksityiset toimijat tuottavat markkinalähtöisesti sovelluksia helpottamaan jakelua. Kaupunki voi osallistua ja myötävaikuttaa toimenpiteeseen, mutta järjestelmän toteuttamisen ja ylläpidon vastuu tulee olla yksityisellä toimijalla.

Citylogistiikkakysely

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Toimenpideohjelman laatimisen yhteydessä tehtiin citylogistiikkakysely Helsingissä toimiville tavaraliikenteen kuljetusyrityksille ja tavarantoimittajayrityksille. Kyselyn tavoitteena oli selvittää alan toimijoiden käsityksiä citylogistiikan toimivuudesta sekä ehdotuksia kehittämiskohteiksi.

Jakelua tehdään Helsingissä pääsääntöisesti kuorma-autoilla. Vapaan pysähtymispaikan löytäminen on jakeluyrityksille haastavaa. Logistiikka- ja kuljetusyrityksistä 85 % vastasi vapaan pysäköintipaikan etsimisen hidastavan tavaroiden jakelua joko erittäin usein tai melko usein. Yleisimmin pysähdytään jakelun ajaksi asiakkaan lastaus- tai purkupaikalle, pihalle, ajoradalle, jalkakäytävälle tai pyörätielle.

Logistiikka- ja kuljetusyritykset merkitsivät kyselyssä karttapohjalle Helsingin kantakaupungin lastaus- ja purkupaikkojen ongelmakohtia. Vastajat merkitsivät myös kohteita, missä tarvitaan uusia lastaus- ja purkupaikkoja. Kaupunki selvittää tehtyjä esityksiä hyödyntäen, mitä jakeluliikenteen pysähtymisolosuhteiden parantamiseksi voidaan tehdä.

Kartalle merkittiin jakeluliikenteen kannalta merkittävimmät liikenteelliset ongelmakohdat. Ydinkeskusta on jakeluliikenteen kannalta vaikein alue. Kaupunki tutkii saadun palautteen liikenteellisistä ongelmakohteista ja selvittää, mitä tilanteen parantamiseksi on tehtävissä. Ydinkeskustassa otetaan huomioon koko liikennejärjestelmän toimivuus, turvallisuus, ympäristöasiat ja yleinen viihtyisyys.

Hieman yli puolet kyselyyn vastanneista piti tarpeellisena lähijakeluaseman perustamista ydinkeskustan vaikutusalueelle. Lähijakeluasemalta voidaan osa tavaroista jakaa kevyellä jakelukalustolla ympäristöystävällisesti loppuasiakkaalle. Lähijakeluasemalle saatiin lukuisia sijaintiehdotuksia.

Kyselyyn vastanneista logistiikka- ja kuljetusyrityksistä hieman alle 20 %:lla on tällä hetkellä käytössä sähkö- tai kaasukäyttöinen jakeluajoneuvo. Tulevaisuudessa niiden arvioidaan lisääntyvän, vaikka vielä on paljon epävarmuustekijöitä määrällisen kehityksen arvioimisessa. Sähkökäyttöisten ajoneuvojen yleistymisen suurimmiksi esteiksi mainittiin ajoneuvojen korkea hinta, lyhyt toimintamatka, alhainen kuljetuskapasiteetti sekä latauspisteiden vähäisyys. Kaasukäyttöisten ajoneuvojen yleistymisen suurimpia esteitä ovat tankkauspisteiden vähäisyys, ajoneuvojen korkea hinta ja heikko saatavuus.

Eri toimijoiden välistä yhteistyötä pidettiin tärkeänä, jotta jakeluliikenteen ongelmat tulevat tietoon ja niihin löydetään ratkaisuja. Kaupunkijakelun informaatiojärjestelmää pitää tarpeellisena yli 80 % kyselyyn vastanneista logistiikka- ja kuljetusyrityksistä. Tärkeimpiä siihen sisältyviä tietoja ovat liikennetilanne, jakelukuljetusten aikarajoitukset lastaus-

ja purkupaikoilla sekä reaaliaikainen tieto lastaus- tai purkupaikan vapaana olosta. Kaupunkijakelun informaatiojärjestelmä toteutetaan yrittäjävetoisesti.

Citylogistiikan sidosryhmien haastattelutulokset

Sidosryhmähaastatteluihin osallistui logistiikka-alan ja Helsingin kaupungin edustajia. Näin mukaan saatiin monipuolisia näkemyksiä sekä työn suorittaja- että viranomaispuolelta.

Haastatteluissa tunnistettuja jakeluliikenteen ongelmia olivat kuorma- ja mauspaikkojen liian vähäinen määrä ja väärinpysäköinti niissä, puutteellinen talvikunnossapito, liian suuret liikennemäärät tiiviissä kanta-kaupungissa sekä jakeluliikenteen määrän kasvu keskustassa palveluiden lisääntyessä, runsaat katutyöt ja rakennushankkeet, riittämätön yritysten ja viranomaisten välinen yhteistyö, jakeluliikenteestä aiheutuvat ympäristöhaitat asukkaille, kuljettajien työhyvinvoinnin väheneminen heikkojen toimintaolosuhteiden vuoksi sekä liian vähäinen yö- ja muu hiljaisen ajan jakelu.

Haastatteluissa esiin nousseita ratkaisuehdotuksia olivat digitaalisten ratkaisujen kehittäminen toiminnan helpottamiseksi eri aihealueilla, jakeluliikenteen infrastruktuurin kehittäminen, jakeluliikenteen parempi huomioiminen maankäytön suunnittelussa, kaupungin aloitteellisuus yhteistyön kehittämisessä eri sidosryhmien kesken, yönaikaisen jakelun laajentaminen sen haittavaikutuksia minimoimalla, autoliikenteen vähentäminen keskustassa edistämällä kestäviä liikkumismuotoja sekä ympäristövyöhykkeellä vähentää päästöjä ja parantaa kaupunkialueen ilmanlaatua sekä viihtyisyyttä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin citylogistiikan toimenpideohjelman päivittäminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta

31.08.2020

Asia/28

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 09.06.2020 § 347

HEL 2020-006520 T 02 08 02 00

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle Helsingin ci-tylogistiikan toimenpideohjelman päivittämisen hyväksymistä ja ohjeellisenä noudattamista sekä toimenpideohjelman toteuttamista siten, että toteuttamisaikataulu on tavoitteellinen ja siinä huomioidaan käytettävissä olevat resurssit.

Lautakunnalle tuodaan syksyllä 2020 esitys keinoista lisätä keskustan huoltotunnelin käyttöä.

Lastausruutujen käyttöä seurataan digitaalisesti tavoitteena kehittää järjestelmää.

Käsittely

09.06.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus: Osmo Soininvaara

- 1) Lautakunnalle tuodaan syksyllä 2020 esitys keinoista lisätä keskustan huoltotunnelin käyttöä.
- 2) Lastausruutujen käyttöä seurataan digitaalisesti tavoitteena kehittää järjestelmää.

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Osmo Soininvaaran vastaehdotuksen.

02.06.2020 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Juha Hietanen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37120
juha.hietanen(a)hel.fi